

MYTHOS a LOGOS

Mýtus je, jak říká Patočka, „smyslem nevyčerpatelný“, tj. je v něm mnoho smysluplného (i když ovšem také mnoho nesmyslného). Tam, kde je smysl a smysluplnost, tam může být někdy doma i pravda, tj. „pravý smysl“. Z toho ovšem nikterak nevyplývá, že pravda (tj. „to pravé“) se nemůže jinak vyjevovat leč prostřednictvím mýtu. Řeční filosofové si velice zakládali na tom, že „pravým“ prostředníkem pravdy jako „toho pravého“ je LOGOS, a MYTHOS tvrdě odmítali (jedinou výjimku před úpadkem filosofie představuje Platón). Dnes se ovšem pro nás stává znovu otázkou, zda LOGOS v řeckém chápání je vskutku tím pravým (nebo dokonce jediným pravým) médiem vyjevování pravdy (jako „toho pravého“, tedy nikoli pravdy jako vlastnosti soudu či výpovědi). Relativní superiorita LOGU spočívá ovšem v tom, že na rozdíl od mýtu umožňuje kritické přezkoumávání, které lze díky pojmovosti zaměřit i na konkrétní podoby LOGU samého. Mýtus nemá k dispozici žádné prostředky, jak odlišit pravé od nepravého. Pojmové prostředky ovšem dovolují rozpoznávat pravé od nepravého jenom v některých směrech a jenom v některých sférách, v některých oborech smyslu, zatímco v jiných jsou spíše přítěží a dokonce překážkou. Protože však LOGOS a pojmovost představují myšlenkovou cestu, z níže se už nemůžeme (jako Evropané) vrátit zpět k mýtus a do mýtu, zbývá jediná cesta: reorganizace, restrukturalizace, proměna povahy a stylu myšlenkové práce, oprava a úprava typu a způsobu pojmovosti, a to tak, aby její produktivnost byla nejen zachována, ale rozšířena a prohloubena. Teprve po této rekonstituci a restrukturalizaci pojmů a pojmovosti bude možno čerpat také z hlubin mýtů nejen kriticky (mnohem kritičtěji, než to dokázali řeční filosofové, kteří de facto v lecčems, zejména v orientaci na ARCHAÍ, zůstávali na mytické orientaci na archetypy stále ještě velmi závislí), ale v lecčems porozumivěji právě díky lepšímu rozpoznávání pravého od nepravého.

(Písek, 001210-2.)